

Jaarverslag 2015

NAV-missie:
Een goed inkomen en faire opbrengstprijzen

**2015: Een jaar van
versterking en vernieuwing**

Inhoud

2015: in verschillende opzichten een nieuw begin	3
Invulling van de vergroening in het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) was nog even zoeken	3
Het eerste jaar van de Brancheorganisatie Akkerbouw	4
Markt- en prijsinformatie via Akkerbouwplaza	4
Nieuwe financiering collectief onderzoek	4
Marktmacht en handelspraktijken	4
Markt- en prijsinformatie	5
Vrijhandelsverdragen in 2015 een 'hot item'	5
Maatwerk mogelijk voor gebruiksnormen bemesting op bedrijfsniveau	6
Nieuwe afzetmarkten gezocht voor eiwitgewassen	6
Nieuwe classificatie en handelsvoorwaarden voor pootaardappelteelt	7
2015: een grillig teeltjaar	8
Wisselende verwachtingen voor de consumptieaardappelen	8
Kansen en bedreigingen voor zetmeelaardappelen	9
COSUN optimistisch over uitbreiding suikerareaal in Nederland	9
Graanprijzen nog steeds laag	10
Kostprijsberekeningen	10
Vooruit met kwaliteit, duurzaamheid en innovatie	10
Agro-ecologie biedt nieuwe kansen	10
Klimaatverandering raakt akkerbouw	11
Richting duurzamere gewasbescherming	11
Onderzoek en innovatie	11
Genetische Modificatie	12
Samen met anderen	12
Vertegenwoordigingen	12
Platform Aarde Boer Consument (ABC)	12
Internationale belangenbehartiging door Europese Coördinatie Via Campesina (ECVC)	13
Certificeringsoverleg over naar BO Akkerbouw	14
Vakbondenoverleg	14
Samenwerking NAV en LTO	14
Samenwerking NAV en VTA	15
Activiteiten NAV-regio's in 2015	15
Landelijk bestuur op verzoek actief in de regio	15
Regionale vertegenwoordiging	15
Regio Noord-Klei	15
Regio Noordoost	16
Regio Noord-Holland	16
Regio Flevoland	16
Regio Zuid/Zuidwest	17
Tot slot	17
Kader	17
PR en ledenwerving	17

2015: in verschillende opzichten een nieuw begin

Het jaar 2015 werd voor de akkerbouw gekenmerkt door het eerste jaar van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid met de verplichte vergroening. De Brancheorganisatie Akkerbouw werd in 2015 actief en slaagde er in voor drie groepen gewassen erkenning te krijgen. De NAV heeft uiteraard haar activiteiten mede door bovenstaande zaken laten beïnvloeden. Daarnaast zijn er de doorlopende dossiers zoals o.a. de vrijhandelsverdragen, bemesting en marktmacht. Nieuw dit jaar was ook dat de Werkgroep Gewasbescherming weer actief is geworden en dat er een nieuwe Werkgroep Klimaat is opgericht en een Werkgroep PR.

Invulling van de vergroening in het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) was nog even zoeken

Het afgelopen jaar was het eerste jaar van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). In het nieuwe GLB zijn de betalingen veranderd en is de vergroening ingevoerd. In 2014 heeft de NAV samen met LTO en NAJK met succes gelobbyd voor het verruimen van de mogelijkheden om de vergroening in te vullen. Zo werden op het laatste moment toch vanggewassen toegevoegd aan de lijst van mogelijkheden die staatssecretaris Dijkma heeft voorgelegd in Brussel.

Wat we in 2015 hebben gezien, is dat praktisch iedereen de vergroening (5% ecologisch aandachtsgebied (EA) per bedrijf) met vanggewassen heeft ingevuld. Het equivalente akkerranden-stroken pakket werd door minder dan 100 telers gekozen. De NAV ziet dat hiermee de vergroening voor akkerbouwers weliswaar vrij gemakkelijk is in te vullen, maar de beleidsdoelen worden op deze manier niet gehaald en dat kan vervelende gevolgen krijgen. De NAV heeft voorgerekend aan de beleidsmakers, dat in het akkerranden-strokenpakket de eis dat minimaal 30% van de EA moet worden ingevuld met

akkerranden praktisch niet in te vullen is, domweg omdat men het aantal kilometers niet kwijt kan. De NAV pleit er dan ook sterk voor bij het Ministerie om naar een lager verplicht aandeel van de akkerranden te gaan. Wij hebben de indruk dat ons rekenvoorbeeld overtuigend heeft gewerkt, maar een aanpassing zal op zijn vroegst in 2017 van kracht worden. Wel zijn een groot aantal landschapselementen inmiddels met ingang van 2016 toegevoegd aan de algemene lijst van vergroening. De NAV pleit er nu nog voor om ook oude dijklichamen als landschapselement aan te wijzen. Het afgelopen jaar heeft de NAV regelmatig overleg gevoerd met het Ministerie van Economische zaken over deze en andere beleidsmatige aangelegenheden die de NAV graag gewijzigd dan wel aangevuld wilde zien in het GLB. De procedure daarvoor is dat EZ in juli zaken aan de EU-commissie kan voorleggen die dan in het jaar daarop doorgevoerd kunnen worden.

In 2015 liepen veel boeren aan tegen praktische problemen bij de invulling van de vergroening. De NAV onderhoudt direct contact met RVO over met name uitvoeringszaken. Dit heeft het afgelopen jaar tot verschillende praktische aanpassingen c.q. verduidelijkingen geleid. Zo is RVO teruggekomen op haar aankondiging dat de werkelijke zaaidatum van vanggewassen niet met terugwerkende kracht mocht worden doorgegeven, is het mogelijk geworden om percelen die tellen als EA binnen een bedrijf te ruilen en werd vanwege wateroverlast de mogelijkheid geboden aan bedrijven om uitstel van de uiterste zaaidatum van vanggewassen met twee weken aan te vragen.

De NAV zal het contact met RVO continueren om zo tot een zo werkbaar mogelijke uitvoering van de regels te komen.

Het eerste jaar van de Brancheorganisatie Akkerbouw

In het najaar van 2014 is de Brancheorganisatie Akkerbouw (BO) opgericht als platform en overlegorgaan tussen telers en de agrarische handel en industrie. De werkzaamheden van de BO bewegen zich op het terrein van ontwikkeling van kennis

en innovatie voor de akkerbouwsector, het geven van markt- en prijsinformatie, het instellen en behouden van kwaliteitscertificaten en het organiseren van akkerbouwpromotie. Formeel is de BO opgedeeld in drie organisaties, langs de lijnen van de Brusselse kaders voor het landbouwbeleid. Concreet betekent dit dat er een BO Granen, een BO Suiker en een BO Aardappelen en Overige Akkerbouwgewassen bestaat. Boven deze genoemde formele organisaties staat de BO Akkerbouw als overkoepelend geheel. In februari is dit stelsel van BO's door de Minister van Economische Zaken officieel erkend.

In het bestuur van de BO heeft de eerste voorzitter, Bram Bierens, die tevens als kwartiermaker gefungeerd heeft vanuit het oude Productschap, plaats gemaakt voor Dirk de Lugt. De heer de Lugt is akkerbouwer, maar tevens voorzitter van lid-organisatie COSUN en afkomstig van het eiland Texel. Vanwege financieringsproblemen hebben LTO en NAV het lidmaatschapsgeld van NAJK voor hun rekening genomen.

Markt- en prijsinformatie via Akkerbouwplaza

Voor wat betreft de uitvoering van de werkzaamheden op het gebied van markt- en prijsinformatie is Akkerbouwplaza als centrale website actief. Middels dit centrale portaal is toegang te verkrijgen voor abbonementhouders of leden van zowel Agriprins, NAO als de VTA.

Nieuwe financiering collectief onderzoek

Op het gebied van het uitvoeren van onderzoek voor kennis en innovatie in de akkerbouw zijn stappen gezet zowel ter voorbereiding voor het onderzoek zelf als voor de collectieve financiering daarvan. Om de positie van de Nederlandse akkerbouw in de toekomst te kunnen behouden is vernieuwing en het vergaren van kennis van groot belang. Per definitie zijn individuele akkerbouwbedrijven te klein om het onderzoek daarvoor zelf te kunnen dragen. Ook het enkel aan het bedrijfsleven overlaten van deze kennisvergaring zou leiden tot verschraling. Daarom is een van de doelstellingen van de BO om door zowel de telers als de agrarische industrie gedragen onderzoek gezamenlijk en zo nodig met cofinanciering van de rijksoverheid uit te voeren. Daartoe is voor de collectieve telersfinanciering een Algemeen Verbindend Verklaring (AVV) voorbereid; hiermee wordt iedere teler van gewassen waarvoor het onderzoek bedoeld is naar rato aangeslagen. Deze AVV is in december bij het Ministerie van Economische zaken aangevraagd.

Nadat de kaders van het onderzoek door de BO in samenwerking met de Werkgroep Kennis en Innovatie zijn opgesteld zijn deze uitgangspunten zowel door de Sectie Teelt als door de Sectie Uitgangsmateriaal, Handel en Verwerking (UHV) onderschreven. Vervolgens konden er tot half december onderzoekswensen worden ingediend, wat gedaan is door allerlei partijen. Ook diverse NAV-werkgroepen hebben onderzoeksvorstellen geformuleerd. Vervolgens zijn deze voorstellen beoordeeld op prioriteit door een pool van 100 akkerbouwers, aangedragen door NAV en LTO. De hoogst scorende wensen worden begin 2016 verder uitgewerkt. De Sectie Teelt bepaalt in februari welk onderzoek gefinancierd zal worden. Hierbij is duidelijk dat er geen collectief betaald onderzoek plaats zal vinden waar de Sectie Teelt niet haar goedkeuring aan heeft gegeven.

Marktmacht en handelspraktijken

De NAV heeft een grotere marktmacht voor akkerbouwers hoog in haar vaandel staan en heeft in 2015 op diverse manieren aan dit onderwerp gewerkt. Zo zijn er verschillende zienswijzen ingediend op dit terrein:

- De NAV heeft gepleit voor meer ruimte in het nieuwe GLB voor producenten- en brancheorganisaties om de krachten te bundelen zonder in conflict te komen met de mededingingswetgeving.

- De NAV heeft een zienswijze ingediend tegen de voorgenomen wetswijziging over handhaving van het mededingingsrecht. In het wetsvoorstel wordt het voor alle partijen verderop in de keten mogelijk om geleden schade door schending van de mededingingswet te verhalen op de overtreder. Dat zou voor boeren betekenen dat iedereen van handelaar tot (internationale) consument schadevergoeding kan eisen. De NAV heeft ervoor gepleit om de boeren hiervan te vrijwaren.

Diverse keren is de NAV gevraagd een opinieartikel te schrijven over dit onderwerp. Het grote probleem blijft wat ons betreft dat de boeren zich veel minder makkelijk kunnen en mogen organiseren dan de afnemers. Als een supermarktketen 40% van de markt mag hebben, dan zou dat voor een producentenorganisatie ook mogelijk moeten zijn.

Ook met oneerlijke handelspraktijken hebben we ons in 2015 bezig gehouden. Er heeft twee jaar een proef gelopen met een vrijwillige Gedragscode en een meldpunt met een stuurgroep. Bij het meldpunt zijn in twee jaar geen klachten binnen gekomen. De NAV heeft d.m.v. een ledenpeiling in oktober 2014 aangetoond dat er wel degelijk sprake is van oneerlijke handelspraktijken in de akkerbouwketen. Waar mogelijk heeft de NAV haar standpunten over de huidige zelfregulering naar voren gebracht. De NAV gelooft er absoluut niet in dat deze zelfregulering een positief effect zal hebben. Daarvoor is een regeling nodig vergelijkbaar met het systeem in Engeland met een wettelijke basis en een onafhankelijke autoriteit die zelfstandig onderzoek kan doen en ook serieuze sancties kan opleggen bij geconstateerde overtredingen.

Door een rechtstreekse interventie via Twitter van de secretaris van de NAV heeft minister Kamp in een Kamerdebat over dit onderwerp toegezegd, dat hij de bezwaren van de NAV tegen de huidige proef met een vrijwillige Gedragscode en een meldpunt, zal meenemen in de evaluatie. Ook heeft hij gezegd, dat wanneer het huidige systeem niets oplevert, hij serieus wil kijken naar een meer dwingend systeem. De NAV zal de minister zo nodig aan deze toezegging herinneren.

Markt- en prijsinformatie

De NAV hecht groot belang aan het versterken van de positie van de boer in de keten. Een element daarbij is dat wanneer een boer zijn producten wil vermarkten, dat hij dan optimaal geïnformeerd moet zijn over die markt. Onze afnemers zijn vaak wereldspelers en beschikken over veel kennis van de markt. Wil de boer een gelijkwaardige partner zijn dan moet hij over minstens even goede marktinformatie beschikken. Voorheen speelde het Productschap Akkerbouw daar ook een rol in. De BO Akkerbouw kan en mag daarin geen rol meer spelen anders dan faciliterend. De NAV vond altijd al dat de markt- en prijsinformatie voor boeren ook door boeren moet worden georganiseerd en door de belanghebbenden moet worden betaald. En niet uit collectieve middelen moet worden gefinancierd. De BO Akkerbouw heeft middels Akkerbouwplaza een digitaal platform ontwikkeld om naast de bundeling van beursinformatie en handelscijfers ook een plek te geven aan het in samenwerking met de verwerkende industrie (VAVI) ontwikkelde Agriprins. Echter, het aantal uitgegeven abonnementen voor laatstgenoemd systeem blijft beneden de maat.

Daarom heeft de NAV samen met VTA een poging gedaan om met alle belangenbehartigers voor de akkerbouw een goed systeem van markt- en prijsinformatie op te zetten. Dat is niet gelukt, omdat niet alle partijen daar het belang van inzagen. Op dit moment biedt VTA de enige en redelijk complete markt- en prijsinformatie door en voor boeren aan. VTA is bezig deze informatie verder te verbeteren en de NAV ondersteunt hen daarbij van harte.

Ook de Landbouwbeurzen spelen een belangrijke rol om de markt transparanter te maken. De problemen rond de notering bij fritesgeschikte aardappelen droog uit de schuur komen bij het hoofdstuk over consumptieaardappelen aan de orde.

Vrijhandelsverdragen in 2015 een 'hot item'

De Europese Unie is bezig vrijhandelsverdragen te sluiten met Canada (CETA) en de VS (TTIP). De NAV vindt dat landbouw en voedselproductie en voedselzekerheid veel te belangrijk zijn om helemaal aan de vrije markt over te laten. Uiteraard is de NAV niet

tegen handel in het algemeen. Maar de specifieke situatie in de primaire sector met enorm veel aanbieders en maar een handjevol afnemers vereist een handel met spelregels om ook voor de boer kostendekkende prijzen te kunnen realiseren. De NAV verwacht bovendien dat de huidige praktische belemmeringen voor export die vooral bestaan uit fytosanitaire regels, niet opgeheven zullen worden. Ook voor de voedselveiligheid en voedselzekerheid ziet de NAV nadelige gevolgen, waardoor ook consumenten geraakt zullen worden.

Om al deze redenen doet de NAV mee in een groot netwerk van maatschappelijke organisaties die zich zorgen maken over de gevolgen van de betrokken verdragen. De NAV heeft ook meegedaan aan een debat over de gevolgen van TTIP voor de landbouw. Naast de NAV denken ook de NMV, NVV en NVP dat de Nederlandse en Europese landbouw door de verdragen in een nadelige concurrentiepositie zal komen t.o.v. onze collega's in de VS en Canada, vanwege de strengere milieu- en welzijnseisen in de EU. En ook de Vakgroepen Varkenshouderij en Pluimveehouderij van LTO zijn deze mening toegedaan. In 2015 is er veel meer maatschappelijke aandacht geweest voor de vrijhandelsverdragen, wat o.a. resulteerde in een interview met NAV-bestuurslid Keimpe van der Heide in Trouw. Er zijn vele nieuwe medestanders gevonden in onze visie tegen de verdragen zoals ze er nu uit lijken te gaan zien.

Omdat we weten dat de gevolgen van deze verdragen nog tientallen jaren voelbaar blijven zal de NAV tegen TTIP en CETA blijven ageren. We willen in ieder geval dat de voedselproductie buiten de vrijhandelsverdragen blijft.

Maatwerk mogelijk voor gebruiksnormen bemesting op bedrijfsniveau

NAV en LTO zijn op het moment van schrijven in de eindfase voor de introductie van aanvullende (zogenaamde equivalente) maatregelen om op bedrijfsniveau een verruiming te krijgen voor de gebruiksnormen voor fosfaat en stikstof, indien het betreffende bedrijf maatregelen neemt die de milieubelasting niet vergroten. Over de maatregelen op het gebied van een beperkte drijfmestgift of rijenbemesting in mais is overeenstemming om een ruimere stikstofnorm te hanteren. Op het gebied van opbrengstafhankelijke extra stikstof- en fosfaatruimte moeten de laatste puntjes nog op de i gezet worden. Het is de verwachting dat deze maatregelen nog in 2016 doorgevoerd zullen worden. De NAV is op dit moment vertegenwoordigd in de Commissie Bemestingsadviezen Akkerbouw en Vollegrondsgroenten (CBAV). Deze commissie is opgezet door de BO Akkerbouw met als doel op een onafhankelijke manier bemestingsadviezen op te stellen voor de belangrijkste gewassen in akkerbouw en vollegrondsgroenten. De gebruiksnormen worden steeds verder aangescherpt en de inzichten op het gebied van bodemvruchtbaarheid en grondanalysegegevens zijn sterk in beweging. Deze commissie (voorheen georganiseerd door het Productschap) is in 2015 begonnen met een heroriëntatie en aanpassingen op het gebied van bodem en bemesting. Informatie is te vinden op de site www.handboekbodemenbemesting.nl.

De NAV heeft alvast een begin gemaakt met voorstellen voor het 6^e actieprogramma nitraatrichtlijn, dat vanaf 2018 zal ingaan. Bij de inzet van fosfaat zal een verhoging van de drempelwaarde (nu pw 36) voor reparatie van de fosfaattoestand een belangrijke inzet zijn, omdat op dit moment bij veel bedrijven er voor fosfaat geen sprake meer is van evenwichtsbemesting. Daarnaast zal nog eens nadrukkelijk gekeken moeten worden of de huidige vorm van emissiearm uitrijden (verplicht onderwerpen) in een akkerbouwgewas (of groenbemester) dat al groeit niet gelijk getrokken kan worden met grasland. Met name bij de vaste dierlijke meststoffen leidt dit tot onnodige beperkingen en een ongelijk speelveld ten opzichte van grasland.

Nieuwe afzetmarkten gezocht voor eiwitgewassen

Al jaren bepleit de NAV de teelt van eiwitgewassen in NW-Europa. Zo ook afgelopen jaar. In de praktijk is in 2015 de teelt van soja weer uitgebreid. Dit ondanks het feit dat de teelt nog steeds niet rendabel is.

Vanuit de NAV zijn we op twee fronten aan het lobbyen geweest om te komen tot een meer rendabele teelt, namelijk de veredeling en vermarkting. Zo hebben

we gesprekken gevoerd met zaadveredelingsbedrijven. De meeste bedrijven zien geen brood in de veredeling van soja; een te kleine markt is veelal de beweegreden. Uitzondering daarop vormt de Belgische firma Storm Seeds, die een veredelingsprogramma voor soja lopende heeft en binnen twee jaar verwacht met nieuwe, beter op onze situatie toegesneden en productievere rassen te kunnen komen. Ook Dutch Soy verwacht met nieuwe lijnen te komen.

Als het om de vermarkting gaat van de in Nederland geteelde soja ligt die hoofdzakelijk in handen van Agrifirm. De afgelopen jaren lag de aan de telers uitbetaalde prijs weliswaar boven de wereldmarktprijs, maar kon desalniettemin niet van een rendabele teelt worden gesproken. Vanuit de NAV hebben we de volgende activiteiten ontplooid om in de toekomst tot een betere prijszetting van eiwitgewassen te komen:

- Masterstudenten van de WUR hebben in opdracht van de NAV gekeken naar de mogelijkheden om soja en lupine uit Nederland grootschalig toe te passen in food producten met reeds bekende verwerkingstechnologie. De komende periode gaat de NAV een vervolg geven aan de resultaten.
- Deelname aan de Raad voor Regionaal Veevoer. Een initiatief van Milieudefensie om de obstakels en kennisvragen te identificeren die een (snelle) transitie naar het gebruik van meer regionaal eiwitrijk veevoer in de weg staan.
- Kleinschalig is een versnellingsessie georganiseerd om met een aantal ondernemers in de voedselverwerking te bezien of zij kansen zagen voor de verwerking van soja in 'nieuwe' voedselproducten. Tijdens deze sessie zijn 5 potentiële producten geselecteerd die door 5 ondernemers zijn geadopteerd en het komende jaar concreet door hen onderzocht en uitgewerkt gaan worden.

Door het weer was het een slecht jaar voor lupine, de opbrengsten varieerden van 1400-2200 kg/ha, gemiddeld 2 ton geschoond/ha. Er is ongeveer 75 ha geteeld. Ook de afzet van lupine liep wat stroever. Binnen de Werkgroep Plantaardig Eiwit is afgesproken om komend jaar een excursie naar Duitsland te organiseren over de ontwikkelingen van de lupineteelt aldaar.

Sinds afgelopen herfst wordt de teelt van (winter)veldbonen vanuit het bedrijfsleven gepromoot. Coöperatie AgruniekRijnvallei heeft aangegeven om de in haar werkgebied geteelde veldbonen te zullen innemen en te verwerken in veevoer.

Nieuwe classificatie en handelsvoorwaarden voor pootaardappelteelt

Het afgelopen jaar is er vanuit de Werkgroep Pootaardappelen van de NAV weer veel aandacht besteed aan de borging van de kwaliteit van het Nederlandse pootgoed. Hiervoor is in de eerste plaats een duidelijk classificatiestelsel nodig. Dit stelsel is in 2015 door de Nederlandse Algemene Keuringsdienst (NAK) opgesteld en door de sector eensluidend aanvaard. De nieuwe klassen-indeling houdt een verkorting van het afkapsysteem in; dus een verkorting van het aantal teeltgeneraties. Bovendien is de klassenindeling nu Europees geharmoniseerd. De nieuwe indeling gaat per oogstjaar 2016 in.

Een ander aspect van kwaliteitsbehoud is de positie van de NAK als zelfstandig bestuursorgaan ZBO. De Nederlandse teelt- en handelssector hecht veel aan een zelfstandige NAK vanwege het sterke merk in de wereld van uitgangsmateriaal, het door de belanghebbenden opgebouwde vermogen en vooral ook de mogelijkheid om onder het NAK-keurmerk een hogere normering te hanteren; normen die door de afnemers in binnen- en buitenland gewenst zijn. Hierdoor blijft de keuring onafhankelijk van de toevallige belanghebbende handelaar, producent of afnemer.

Een vorm van medezeggenschap voor de belanghebbende partijen kwekers, telers (producenten en afnemers) en handelaren vindt plaats middels de zogenaamde NAK-Adviesraad. In de geledingen pootgoedtelers, afnemers voor consumptieteelt en zaaiaden heeft de NAV vertegenwoordigers die binding hebben met de diverse werkgroepen binnen de NAV.

Het afgelopen jaar zijn er nieuwe Algemene Handelsvoorwaarden (AVP) voor de binnenlandse handel in pootgoed opgesteld. Deze voorwaarden zijn ondertekend door NAO, VAVI, LTO en NAV. De voorwaarden zoals die genoemd zijn in de AVP zijn geactualiseerd naar de huidige inzichten wat betreft leveringscondities, maatsorteringen, garantstelling voor gezond en kiemkrachtig product en

normeringen voor schadeloosstelling. De NAV is van mening dat bij de huidige overeenkomst er sprake is van een evenwichtige verdeling van de risico's over de belanghebbenden. Overigens staat het partijen altijd vrij om in gezamenlijk overleg van de AVP af te wijken.

2015: een grillig teeltjaar

Het jaar 2015 was wat betreft het weer een zeer grillig jaar. Het voorjaar was koud en droog, in juli werden er extreem hoge temperaturen gemeten, augustus en september verliepen zeer nat en de herfst was opvallend warm.

Wisselende verwachtingen voor de consumptieaardappelen

De prijzen voor oogst 2014 waren zeer slecht door een combinatie van een groot areaal en een bovengemiddelde opbrengst. Het gevolg was dat het areaal in NW-Europa in 2015 bijna 4% daalde tot ca. 527.000 ha. Om met een gemiddelde kg-opbrengst in NW-Europa (het 15 jarig gemiddelde is ongeveer 46.5 ton/ha) weer tot een gezonde marktsituatie te komen met kans op kostendekkende prijzen zou het areaal nog een 10% moeten dalen.

Door de ongunstige weeromstandigheden konden de aardappelen voorjaar 2015 relatief laat worden gepoot en door het aanhoudend koude weer was de beginontwikkeling erg traag. Dit had 2 gevolgen: de laatste kilo's van oogst 2014 brachten nog redelijke prijzen op en de verwachtingen voor de opbrengstprijzen van oogst 2015 werden steeds rooskleuriger ingeschat. Naarmate het groeiseizoen vorderde vielen de opbrengsten her en der toch behoorlijk mee. De verschillen in opbrengst tussen de verschillende rassen en regio's zijn dit seizoen groter dan normaal. De vroege rassen konden niet of minder profiteren van de regen in het laatste deel van de zomer. Vooral in ZW-Nederland werden een aantal gebieden getroffen door ernstige wateroverlast. Het beeld voor NW-Europa is toch nog een totale oogst, die flink groter is dan in juli/augustus werd verwacht. De NEPG schat de definitieve oogst op 25.3 miljoen ton. Dat is 10% minder dan de oogst van 2014. Maar de oogst ligt ook nog dik 10% boven het kantelpunt voor goede prijzen.

In het onderstaande overzicht de Termijnmarkt notering van het april-contract op verschillende momenten in 2015:

15 april	€ 3,20 (contract april 2015)
30 april	€14,70 (contract april 2016)
29 mei	€16,60
22 juni	€18,80
29 juni	€24,10
25 aug.	€16,50
28 okt.	€16,20
22 dec.	€14,10

Hieruit blijkt duidelijk, dat in de loop van juni de verwachting was dat de opbrengsten erg zouden tegenvallen. Naarmate het duidelijker werd wat de opbrengsten waren en dat ze meevielen, zakt de termijnmarkt notering weer terug. In vergelijkbare seizoenen als 2015, waarin de groei in het begin

van het seizoen tegenvalt, blijkt meestal dat de maanden juni en juli cruciaal zijn voor die telers die hun oogst op de termijnmarkt indekken.

Door de hooggespannen verwachtingen in het begin van de zomer zijn veel telers nogal teleurgesteld in de markt in de loop van het seizoen. De onverwacht grote nagroei is de oorzaak van deze marktsituatie. De oogst in NW-Europa lijkt groot genoeg om de fritesindustrie van grondstof te voorzien. Dus van deze kant valt geen opleving van de markt te voorzien. Die opleving zal dan van de export moeten komen. En daar liggen wel kansen. Vanuit Oost-Europa, maar ook vanuit bijvoorbeeld Finland, Zwitserland en Ierland komen berichten van sterk tegenvallende oogsten. Dit kan in het tweede deel van het verkoopseizoen een positieve invloed op de prijs hebben.

De Werkgroep Consumptie Aardappelen (WCA) heeft zich o.a. bezig gehouden met het volgen en analyseren van de markt. De NAV werkt al een aantal jaren samen met de Verenigde Telers Akkerbouw (VTA). Samen met VTA is een poging gedaan om de versnippering in de markt- en prijsinformatie voor telers te stroomlijnen (zie hoofdstuk 'Markt- en prijsinformatie').

Er is een aantal keren overleg geweest met betrokken ketenpartijen over de aardappelnotering. Het probleem zit bij de notering fritesgeschikt droog uit de schuur. Op dit moment hanteren de beurzen Goes en Emmeloord hiervoor verschillende methoden. De NAV hecht er grote waarde aan dat er weer een eenduidige manier van noteren komt die voor het hele land hetzelfde is. Tot nog toe hebben de initiatieven om weer tot een noteringswijze te komen geen succes opgeleverd.

Twee maal per jaar is er overleg met LTO en NAO over allerlei zaken betreffende de consumptieaardappelketen in de Contactcommissie Consumptieaardappelen (CCC). Verder heeft de WCA nog een aantal voorstellen gedaan voor collectief onderzoek.

Kansen en bedreigingen voor zetmeelaardappelen

Het teeltgebied van zetmeelaardappelen werd in 2015 opgeschrikt door een nieuwe variant van het aardappelcystenaaltje, de veroorzaker van aardappelmoehheid (AM), net over de grens in Duitsland. Deze variant kan de resistentie van de bestaande rassen doorbreken. Het is niet duidelijk in hoeverre dit nieuwe aaltje zich al heeft verspreid.

De prijs van de zetmeelaardappelen was in 2015 wat hoger. Ook is er aandacht voor nieuwe toepassingen. Avebe is bezig om uit het vruchtwater van de zetmeelaardappel plantaardig eiwit te krijgen, er is een nieuwe fabriek gebouwd op de locatie Gasselternijveen. Wellicht kan uit die revenuen de zetmeelprijs voor de boeren verder verbeteren.

COSUN optimistisch over uitbreiding suikerareaal in Nederland

Het jaar 2015 kenmerkt zich door een redelijke suikeropbrengst per ha ondanks een relatief late zaaidatum en een koud voorjaar. De bietencampagne was kort mede dankzij het grote kwantum suiker van 2014 dat doorgeschoven is naar 2015. Het zal waarschijnlijk het laatste jaar zijn dat de huidige EU suikerregulering zijn werk nog heeft gedaan. Na 2016 is het met de suikerquotering gedaan en gaat de COSUN

over op een eigen regulering via een systeem van suikerleverings-certificaten. De COSUN verwacht in het laatste quotumjaar 2016 een areaal van ca 75.000 ha en wil daarna snel doorgroeien naar 85.000 ha of meer.

De verwachting is dat het areaal in het zuiden en oosten van de EU gaat krimpen en dat het in het noordwesten van Europa gaat groeien. Dit zal per saldo volgens deskundigen gaan leiden naar een

zelfvoorzieningsgraad van 100% of meer, terwijl het huidige EU suikerquotum 85 % van de consumptie bedraagt.

Indien de suikerproductie boven de 100% zelfvoorziening stijgt zal de importheffing niet meer zijn werk kunnen gaan doen. Dat betekent in dat geval een sterke relatie van de EU suikerprijs met de wereldmarkt. Het betekent meer fluctuatie en waarschijnlijk een structureel lager rendement ten opzichte van het verleden. Het enige overgebleven marktinstrument (importheffing) van de EU lijkt daarmee na 2016 uitgespeeld.

Graanprijzen nog steeds laag

Ook in 2015 bewoog de graanprijs zich onder kostprijsniveau. De NAV pleit bij politiek en bestuur vanuit haar gedachtengoed nog steeds voor een faire, kostprijsdekkende prijs.

Afgelopen jaar is door de Werkgroep Granen weer de kostprijs voor wintertarwe bijgesteld. Voor 2015 komt deze uit op 23,5 cent per netto kg.

Ook is op uitnodiging van Plantum overleg gevoerd over de regeling Farm Saved Seed (FSS). LTO en NAV hebben in dat overleg aangegeven dat wat hen betreft de regeling geen aanpassing behoeft.

Kostprijsberekeningen

Ook in 2015 zijn de kostprijsberekeningen bijgewerkt en op de website gezet. De bedoeling is vooral om iedereen bewust te maken van alle zaken die je zou moeten meerekenen, maar de kostprijs is natuurlijk per bedrijf verschillend. Voor een goed inkomen is kostprijs + marge nog steeds onze richtlijn.

Vooruit met kwaliteit, duurzaamheid en innovatie

Agro-ecologie biedt nieuwe kansen

Agro-ecologie is een vorm van landbouw die meer ecologisch gericht is en bijvoorbeeld door meer regionale afzet de CO₂ voetafdruk wil verminderen. Agro-ecologie wil de afhankelijkheid van niet-hernieuwbare grondstoffen en energiebronnen verminderen.

De NAV heeft meegewerkt aan een Europees Grundtvig-project met als thema: lerend partnerschap agro-ecologie. In het kader van dit project heeft de NAV met 5 personen deelgenomen aan een bijeenkomst in de Belgische Ardennen met deelnemers uit 10 Europese landen. In deze bijeenkomst is o.a. gekeken wat de opleidingsmogelijkheden in de verschillende landen zijn voor meer agro-ecologisch gerichte landbouw. Van deze bijeenkomst is een verslag in 'Genoeg is Beter' verschenen.

Verder heeft de Werkgroep op 10 juni een excursie georganiseerd in Rotterdam en de Hoekse Waard om de mogelijkheden van korte ketens te bekijken. Aan deze excursie hebben ca. 40 mensen deelgenomen, de helft boer en de helft burger/consument. Met korte ketens wordt bedoeld de directe verkoop van de boer aan de consument of de verkoop in de normale verkooppunten van producten uit de directe omgeving. In Rotterdam zijn de Markthal en de Fenix Food Factory (FFF) bezocht. Het Consumenten

collectief Rechtstreek werkt vanuit de FFF en betreft zijn producten in een straal van maximaal 40 km rond Rotterdam. In de Hoeksche Waard zijn twee boerderijwinkels bezocht: een die gangbare producten verkocht en een die biologische producten verkocht. In de afsluitende discussie bleek dat

de opzet om boer en burger dichter bij elkaar te brengen gelukt lijkt. Verder bleek dat de consument die zijn producten direct bij de boer koopt niet alleen maar gericht is op biologisch. Ook gangbaar is prima, vooral het vertrouwen in de producent is doorslaggevend. En als dat vertrouwen er is, dan speelt de prijs een veel minder belangrijke rol voor de consument.

Klimaatverandering raakt akkerbouw

Eind 2015 heeft de NAV besloten, gezien de actualiteit van het klimaatakkoord in Parijs, een Werkgroep Klimaat op te richten. Het is de bedoeling om de problematiek rondom klimaatverandering voor de akkerbouw in kaart te brengen en naar eventuele oplossingsmogelijkheden en nieuwe kansen te zoeken.

De werkgroep, bestaande uit zeven leden uit zowel het zand- als kleigebied, heeft al een voorlopige inventarisatie gemaakt. De toename van de wateroverlast bij hevige regenval is een van de belangrijkste directe bedreigingen, hetgeen zowel op bedrijfsniveau als op regionaal niveau om aanpassingen vraagt. De nieuwe biowetenschap maakt het steeds meer mogelijk om gewassen optimaal te verwaarden voor zowel food als non-food doeleinden. Vooral het project van HarvestaGG om in de Veenkoloniën door middel van grasteelt veel biomassa te produceren voor zowel veevoeder als energiedoelinden lijkt zowel financieel als in bodemtechnisch opzicht perspectief te bieden voor een duurzame teelt. De mogelijkheden voor de sterke toename van de efficiëntie in de suikerbietenteelt lijkt ook een mogelijkheid te bieden voor de bioplastic markt. Op bedrijfsniveau zal gekeken worden op welke manier de akkerbouwer kan sturen om klimaatneutraal te werken. Met de teelt van veel groenbemesters en een gemiddeld iets extensiever bouwplan lijkt zowel het klimaat, de productiviteit van de bodem als het bedrijfseconomisch perspectief te verbeteren.

Op het komende jaarcongres van de NAV zal hier uitgebreid aandacht aan besteed worden.

Richting duurzamere gewasbescherming

Als sector zijn wij erg afhankelijk van een breed assortiment van gewasbeschermingsmiddelen maar om deze middelen te kunnen behouden is het belangrijk dat er in de samenleving draagvlak blijft bestaan. Dit was een van de belangrijkste onderwerpen bij het overleg van de Werkgroep Gewasbescherming met Maritza van Assen, directeur van Nefyto.

Hoewel wij ervan overtuigd zijn dat onze collega's zorgvuldig omgaan met de middelen, zullen we in de toekomst steeds vaker aan onze burger-buren uitleg moeten geven wat we doen en waarom wij vaker met een lage dosering bespuitingen uitvoeren. Dit gesprek bevordert de betrokkenheid en het begrip voor ons werk.

De ontwikkelingen op het gebied van zogenaamde 'Groene' laag-risico middelen kunnen onze positie in de toekomst verder versterken. Verschillende leden van de Werkgroep Gewasbescherming hebben deelgenomen aan de maatschappelijke dialoog die door Nefyto is georganiseerd en hun visie gegeven op de toekomst van de gewasbescherming.

Afgelopen maanden hebben we al onze leden aangespoord om een erfemissiescan te maken, waarbij mogelijke knelpunten op het gebied van erfafspoeling in beeld komen.

Onderzoek en innovatie

De BO Akkerbouw heeft een verzoek ingediend voor een Algemeen Verbindend Verklaring, waarmee heffingen voor collectief onderzoek kunnen worden opgelegd (zie hoofdstuk 'Nieuwe financiering collectief onderzoek'). In 2015 zijn alleen een aantal doorlopende projecten gefinancierd vanuit de overgebleven PA-gelden. De NAV is actief geweest in het formuleren van nieuwe onderzoekswensen. Als de financiën tijdig geregeld zijn kunnen de onderzoeken nog in 2016 worden uitgevoerd.

Genetische Modificatie

Op 2 april 2015 heeft de EU besloten om via toelatingen de teelt van genetisch gemodificeerde gewassen (gg-gewassen) mogelijk te maken en tegelijkertijd de lidstaten het recht te geven om zelf te besluiten of ze de teelt toestaan op hun grondgebied of niet. Het Ministerie van Economische Zaken is bezig met het ontwikkelen van een Nationale Teeltbevoegdheid (NT) waarin mogelijke afwegingen worden vastgelegd.

Wanneer een bedrijf bij de EU een toelating aanvraagt voor de teelt van een gg-gewas, zal een EU-commissie van deskundigen bepalen of dit gewas veilig is voor mens en milieu. Is het veilig dan volgt een toelating in de hele EU. Elk land kan dan bij dit bedrijf wel een verzoek tot uitsluiting indienen zodat het gg-gewas in dit land niet wordt gebruikt. Als het bedrijf hier niet in mee wil gaan, kan dat land op basis van goede argumenten alsnog besluiten om de teelt van zo'n in de EU toegelaten gewas te verbieden op (een deel van) haar grondgebied. Wat zijn de argumenten die gebruikt kunnen worden en hoe worden die gewogen? Dat is nu precies waar het Ministerie van Economische Zaken zich voor gesteld ziet. Er heeft een eerste consultatie plaatsgevonden en de Commissie Genetisch Modificatie (COGEM) heeft een update geschreven van een rapport uit 2009. Ook heeft het Ministerie opdracht gegeven om een zogenaamde 'stakeholder-analyse' uit te laten voeren waarbij alle betrokkenen om hun mening wordt gevraagd. Ook de NAV werkt hier aan mee. Voor de NAV is het erg belangrijk dat er binnen Europa een gelijk speelveld overblijft voor de akkerbouwers en dat boeren die niet willen meedoen met genetisch gemodificeerde gewassen niet worden gehinderd in hun bedrijfsvoering.

Op het gebied van cisgenese, het inbouwen van soorteigen genen die ook via natuurlijke kruisingen kunnen ontstaan, is de NAV van mening dat dit niet als ggo's moet worden gezien, maar als een moderne vorm van veredeling.

Boven alles is de NAV van mening dat de maatschappij achter deze afwegingen moet staan, we zullen moeten doen wat de markt wil.

Samen met anderen

Opkomen voor de akkerbouwbelangen doet de NAV soms alleen. Waar mogelijk zoeken we samenwerking met anderen. Deze samenwerking wordt hier beschreven.

Vertegenwoordigingen

In het bestuur van de Brancheorganisatie Akkerbouw zijn Teun de Jong en Hans van Kessel namens de NAV afgevaardigd. Bovendien zijn beide personen ook lid van het overlegorgaan voor de telers in de Sectie Teelt, waarbij secretaris Aleid Dik als adviserend lid fungeert. In de onderzoekscommissie is de NAV vertegenwoordigd door bestuurslid Kees van Dijk en secretaris Aleid Dik. Bestuurslid Klaas Hoekstra heeft plaats genomen in de CBAV (zie hoofdstuk 'Maatwerk mogelijk voor gebruiksnormen bemesting op bedrijfsniveau'). Daarnaast is er in 2015 ook een BO-commissie opgericht die een 'Week van de Akkerbouw' zal organiseren. In deze commissie heeft het lid Martin de Ruiters uit de Hoeksche Waard plaats genomen. Secretaris Aleid Dik maakt deel uit van de Stuurgroep Precisielandbouw.

Platform Aarde Boer Consument (ABC)

De NAV neemt samen met de NMV deel aan Platform ABC. Hieraan nemen nog een aantal maatschappelijke organisaties deel en een aantal personen die dezelfde visie op de landbouw en het landbouwbeleid hebben als de NAV en de NMV.

Afgelopen jaar heeft Platform ABC zich o.a. bezig gehouden met de vrijhandelsverdragen met de VS en Canada. Platform ABC heeft het debat in Wageningen over de gevolgen van TTIP en CETA voor de

landbouw mede georganiseerd. Hieruit is het netwerk van een groot aantal landbouworganisaties ontstaan die samenwerken in de TTIP-campagne (zie ook het hoofdstuk 'Vrijhandelsverdragen in 2015 een 'hot item)'). Platform ABC was ook betrokken bij de organisatie van de grote anti-TTIP demonstratie op 10 oktober in Amsterdam. Verder maakt Platform ABC deel uit van het Voedsel Anders Netwerk, dat weer een grote Voedsel Anders Conferentie aan het voorbereiden is, die op 12 en 13 februari 2016 in Wageningen zal plaatsvinden.

Internationale belangenbehartiging door Europese Coördinatie Via Campesina (ECVC)

De speerpunten waar ECVC aan werkt zijn: beleid, productiewijzen en rechten. Hier een hele korte samenvatting van het werk van het afgelopen jaar. Uitgebreid kunt u ECVC volgen op de website www.eurovia.org en www.viacampesina.org.

Beleid:

Vrijhandel

De handelsverdragen tussen Canada en Europa en de VS en Europa waren dit afgelopen jaar veelbesproken. Het is duidelijk dat er geen Europese boeren zijn die gaan profiteren van deze verdragen. Het verzet was zichtbaar in alle Europese landen, waar landbouw en andere sectoren gezamenlijk in protesten hun zorgen uitten. Dit heeft al geleid tot aanpassing van ISDS, het private scheidsrecht voor het beslechten van geschillen. De nieuwe regeling is nog steeds in het voordeel van de bedrijven en ondermijnt de vrijheid van overheden om regels te stellen in verband met gezondheid of milieu. In Europa zijn voldoende rechtsmogelijkheden voor bedrijven om hun investeringen te beschermen. Een extra regeling is niet nodig. Als CETA, het handelsverdrag met Canada wordt geratificeerd, zit daar ISDS al in. Hopelijk bedenken onze regeringen zich bijtijds.

Landbouwbeleid

ECVC analyseert de gevolgen van de invoering van het nieuwe GLB bij de leden en volgt het proces van versimpeling van het GLB wat gestart is door de Europese Commissie. Het loslaten van een intern Europees prijsbeleid met marktbescherming bedreigt bestaande boerenbedrijven die versterkt hadden kunnen worden. Er wordt voorbij gegaan aan de lokale behoeften, de lokale economie en de ontwikkeling van lokale handelsstromen, die de plattelandsgemeenschappen versterken en de steden van gezond voedsel voorzien.

Productiewijzen:

Agro-ecologie

Wereldwijd wordt gezien dat er negatieve effecten kunnen zijn van een intensieve productiewijze. De NAV volgt met belangstelling de ontwikkelingen op het gebied van agro-ecologie, waarmee al goede resultaten worden behaald. Agro-ecologie is meer dan een teelttechniek, het omvat ook korte ketens, direct contact met de consument, bewerking op de boerderij of in het dorp, leveren aan scholen, ziekenhuizen en overheden. ECVC speelt een voortrekkersrol op het gebied van agro-ecologie. ECVC heeft het hele jaar door activiteiten georganiseerd. Enerzijds om agro-ecologie bij de FAO en de Europese Commissie omarmd te krijgen, anderzijds om de leden kennis te laten delen. ECVC werkt nu aan een strategie om meer door boeren gedreven uitwisseling van kennis en hulpmiddelen op te bouwen. De deelnemers aan een workshop waren enthousiast en bouwen aan netwerken in hun eigen land en op hun eigen boerderij.

Rechten

Land

Als gevolg van het landbouw- en handelsbeleid kunnen veel boeren in Europa amper de kost verdienen. De vraag is: wie gaat over 15 jaar voor ons voedsel zorgen. Landbouw en veeteelt dreigen

te verschuiven van lokale bevolking naar grote (buitenlandse) bedrijven, op basis van geld van investeerders, met managers en arbeiders. Op deze manier verdwijnt voedselproductie uit de handen van de lokale bevolking. Het is voor jonge mensen vrijwel onmogelijk een boerderij te beginnen omdat de investeringen immens zijn. Inmiddels staan er steeds meer jongeren op die toch aan de slag gaan, op een andere manier, met een ander verdienmodel. Het grote probleem is de toegang tot land. ECVC werkt in FAO en bij de Europese Commissie aan toegang tot land voor boeren. Natuurlijk horen daar ook toegang tot water en zaden bij.

Boerenrechten

Op het niveau van de Verenigde Naties in Genève werkt ECVC aan een verklaring van de rechten van de boer en plattelandsbevolking. Dergelijke regelgeving biedt een andere realiteit dan handelsafspraken binnen de WTO. Voedsel zou in de eerste plaats een mensenrecht moeten zijn en niet louter handelswaar. Dit jaar zijn er vervolgstappen gezet in de ontwikkeling van deze verklaring. Steeds meer regeringen zien het belang in van een voedselvoorziening voor en door de eigen bevolking in plaats van door grote (buitenlandse) bedrijven.

Grote evenementen:

Dit jaar vond in Milaan de EXPO plaats met het thema voedsel. Omdat de EXPO vooral ging over hoe multinationals denken de wereld te voeden, was er ook een 'EXPO van het volk' georganiseerd, waaraan ECVC zichtbaar heeft deelgenomen. Samen met andere maatschappelijke organisaties hebben we strategieën ontwikkeld om ander voedselbeleid mogelijk te maken. Er heeft ook een voorbereidende vergadering plaats gevonden van Nyeleni, de conferentie van boeren en maatschappelijke organisaties, die in oktober 2016 in Roemenië plaats gaat vinden.

In december hebben ECVC en La Via Campesina deelgenomen aan acties bij de klimaatconferentie COP21 in Parijs. Oplossingen voor het klimaatprobleem zijn onder andere mogelijk te vinden in hoe het voedsel geproduceerd en getransporteerd en verwerkt wordt. Via Campesina werkt samen met andere maatschappelijke organisaties aan alternatieven. Het is een gedeeld belang van goed voedsel, een gezonde lokale economie met werk en inkomen op boerderijen en een gezonde bodem en biodiversiteit.

Certificeringsoverleg over naar BO Akkerbouw

Het akkerbouw-certificeringsoverleg is afgelopen jaar onder de vlag van de BO Akkerbouw eenmaal bijeen geweest. In die vergadering is afgesproken om het VVAK op een aantal punten aan te passen aan de thans geldende regelgeving. Daarnaast is uitgebreid stilgestaan bij de kwaliteit van Keurcompost. Dit heeft erin geresulteerd dat de branche verzocht is om de kwaliteitseisen voor Keurcompost (glas, plastic, e.d.) aan te gaan scherpen en met een stappenplan daarvoor te komen.

Vakbondenoverleg

Afgelopen jaar heeft het overleg tussen NVV, NMV, NPV en NAV drie maal plaats gevonden. Belangrijke onderwerpen waren de vermarkting van onze producten en de bespreking van mogelijkheden om landbouw en de boeren positief in de media te brengen. Ook is gesproken over de verplichte asbestsanering. De subsidieregeling wordt in 2016 van kracht en alle agrariërs moeten voor 2024 hun asbest hebben verwijderd. De NAV heeft aan de andere vakbonden voorgesteld om te de mogelijkheid te bekijken om gezamenlijk actie te ondernemen, omdat de schadelijkheid van asbest al bekend was ten tijde van de afgifte van de bouwvergunningen.

Samenwerking NAV en LTO

Naast de samenwerking in de BO Akkerbouw, voert het bestuur van de NAV twee maal per jaar afstemmingsoverleg met een delegatie van de Vakgroep Akkerbouw van LTO Nederland. Doel van dit overleg is om te zoeken naar overeenstemming om zoveel als mogelijk als akkerbouwsector in Nederland met eensluitende standpunten te komen. Uiteraard houdt ieder van de partijen haar

eigen verantwoordelijkheid en houdt de NAV vast aan het uitgangspunt van onafhankelijke akkerbouwbelangenbehartiging, onafhankelijk van andere landbouwsectoren, politieke ideologie of commerciële banden.

Samenwerking NAV en VTA

Er is gestructureerd overleg met de Verenigde Telers Akkerbouw (VTA) op het gebied van markt- en prijsinformatie van akkerbouwgewassen. De doelstelling hiervan is om elkaar te informeren over landbouwpolitieke vraagstukken enerzijds en ontwikkelingen op het gebied van marktverhoudingen en prijsontwikkeling anderzijds. Belangrijke vraagstukken betreffen de aard, inrichting en mogelijke harmonisatie van de verschillende prijsinformatiesystemen en beursnoteringen in de toekomst. Daarnaast delen VTA en NAV nog steeds de kantooruimte in Noordhoek.

Activiteiten NAV-regio's in 2015

Landelijk bestuur op verzoek actief in de regio

De NAV is te klein om actief regionale ontwikkelingen zoals bestemmingsplannen in de gaten te houden, maar wanneer onze leden hulp vragen in lokale kwesties is de NAV in principe bereid om daar op in te gaan. Zo zijn er in 2015 een aantal regionale kwesties opgepakt:

- De NAV heeft namens 35 getroffen leden en samen met Het Friesch Grondbezit en LTO Noord bezwaar ingediend tegen het meenemen van 2500 ha akkerland in de aanwijzing van de Oude en Nieuw Bildtdijk (Friesland) als Beschermd Dorpsgezicht. Het bezwaar is afgewezen, waarna we gezamenlijk de zaak hebben voorgelegd aan de rechter. In de ogen van de NAV worden de getroffen bedrijven op slot gezet door de aanwijzing waardoor zij ernstig worden gedupeerd.
- De NAV heeft bezwaar gemaakt namens een aantal leden in de provincie Noord-Holland tegen de vergoedingsregeling die er door TenneT met LTO is gesloten voor het vergoeden van schade die boeren ondervinden door uitbreiding van het hoogspanningsleidingennet. Wij vinden het onterecht dat LTO namens alle boeren afspraken maakt en vinden het ook onterecht dat boeren maar eenmaal worden gecompenseerd en niet elk jaar dat zij daadwerkelijk schade ondervinden, ook in de toekomst.
- De NAV heeft namens haar leden in Friesland en Groningen bezwaar gemaakt tegen de voorgenomen proef met een peilverhoging in het Lauwersmeer. Deze proef is inmiddels uitgesteld en wij hopen dat dat leidt tot afstel.
- De NAV heeft in Noord-Holland met succes bezwaar gemaakt tegen het uitbreiden van het jachtverbod.
- De NAV heeft diverse leden proberen te helpen met lokale problemen zoals het niet meer mogen gebruiken van bestaande mestbassins en de golf van inbraken in Groningen en Drenthe.

Regionale vertegenwoordiging

In de Hoeksche Waard is een coöperatie voor agrarisch natuurbeheer opgericht. NAV-lid Martin de Ruiter heeft namens de NAV zitting genomen in het bestuur. Ook hebben er in Brabant twee leden namens de NAV deelgenomen aan het project 'Goed Boeren'.

Regio Noord-Klei

De wintervergadering in regio Noord werd gehouden op 2 februari in Grijpskerk en was goed bezocht. Als sprekers waren aanwezig onze landelijk voorzitter Teun de Jong en Albert Wolfs van het

HLB. Teun begon met een update over de stand van zaken van het nieuwe GLB en met name de vergroening. De tweede spreker sloot hier mooi op aan, want de vergroening gaat gepaard met groenbemester of vlinderbloemige gewassen en wat voor effect die hebben op de aaltjespopulatie. Volgens de heer Wolfs is het vooral zaak te weten wat er aan aaltjes in je bodem zit, want wat er niet is kan je ook niet vermeederen en dat maakt de keuze een stuk makkelijker. Neem op een of twee kwetsbare plekken (lichte zandkoppen of met meer organische stof) van je perceel een intensief monster op vrijlevende alen, dit geeft het beste inzicht in de populatie. Op basis daarvan zou je eventueel ook kunnen kiezen om luzerne, lupinen of iets dergelijks te zaaien voor de vergroening.

De traditionele zomere excursie werd dit jaar gehouden bij Frans Gerbens in Baflo. Ook hier gaf Teun de Jong een kort overzicht van de stand van zaken van het GLB. Daarna gaf de heer Gerbens een mooie presentatie van zijn bedrijf. De hoofdteelt op het bedrijf zijn pootaardappels, ondanks het grote areaal wordt meer dan 80% van de uitplant voorgekiemd. 'Wat goed is hoeft je niet te veranderen' zegt Gerbens en daarom wordt er ook nog steeds in 2 fasen gerooid. Daarnaast worden zaaiuien, suikerbieten en granen verbouwd. Als afsluiting werden er nog hamburgers gegeten en een drankje gedronken.

In november heeft ook de Regio Noord namens de leden bezwaar gemaakt tegen een tijdelijke peilverhoging in het Lauwersmeergebied in voorjaar 2016 en 2017. Deze proef brengt aanzienlijke risico's met zich mee die niet goed onderkend worden. Door het massale protest is de proef een jaar uitgesteld om alles beter in kaart te brengen.

Regio Noordoost

Op 17 februari vond in Musselkanaal de regioavond Noordoost plaats. Teun de Jong heeft verteld over het GLB, met name de daling van de directe betalingen (o.a. afbouw zetmeelaardappel-subsidie) voor telers in dit gebied en de vergroening. Daarna vertelde Bert Waterink (voorheen Productschap en nu werkzaam bij NVWA) wat de gevolgen zijn van de overgang van teeltverordeningen naar het Ministerie van Economische Zaken. Het was een nuttige avond met veel vragen en discussie.

Regio Noord-Holland

Het jaar 2015 kenmerkte zich door vele extremen, kou in het voorjaar, veel water in de zomer en hoge temperaturen in het najaar. De nieuwe betalingsrechten, vergroening, huur en verhuur van land: allemaal nieuwe verdiepingen in 2015. Ook in Noord-Holland hield het de landbouwers bezig. De regio Noord-Holland heeft in januari een bijeenkomst gehad in Wieringerwerf. Hier kwam voorzitter Teun de Jong vertellen over het nieuwe landbouwbeleid en alles wat daarmee samenhangt voor de akkerbouw. Van vergroeningseisen tot het maken van contracten tussen huurders en verhuurders van grond. Deze Europese en landelijke regelgeving verandert constant en daarom is het belangrijk dat de NAV zich blijft inzetten voor een zo gunstig mogelijke regelgeving voor landbouwers.

Na de pauze kwam dhr. Alex Blonk aan het woord. Hij kwam spreken namens het Comité van Graanhandelaren. Dhr. Blonk vertelde op een boeiende manier over de graanmarkt wereldwijd. Welke invloeden belangrijk zijn voor het tot stand komen van vraag/aanbod en hoge en lage prijzen van graan. Duidelijk werd dat de graanprijzen meer volatiel zijn dan vroeger en dit waarschijnlijk ook blijven in de toekomst. Na afloop was er een gezellig samenzijn.

Regio Flevoland

Ook in Flevoland heeft het zeer slechte akkerbouwjaar 2014 diepe sporen nagelaten. Vooral de zeer slechte prijzen voor de consumptieaardappelen heeft een behoorlijk aantal telers tot nadenken gestemd. Een aantal heeft besloten met de teelt van aardappelen te stoppen, een aantal schakelt om naar pootgoed en een aantal schakelt om naar biologisch. Gelukkig zien de prijzen er voor oogst 2015 veel beter uit, hoewel nog niets er op wijst dat het echt een topjaar gaat worden. Tegen het licht van

de zeer magere resultaten in de akkerbouw steken de prijzen op de grondmarkt wel bijzonder af. De prijzen zijn tot ongekennde hoogte gestegen. En ook de pacht prijzen zijn hoog tot zeer hoog. De regioavond in Flevoland had als onderwerp 'Korte ketens'. Er is een duidelijke trend, dat steeds meer (jonge) mensen meer belangstelling krijgen voor voedsel en hoe en waar het geproduceerd wordt. Sandra van Kampen, voorheen werkzaam bij Urgenda en nu als zelfstandige in het bedrijf De Schaal van Kampen, heeft laten zien dat er in Nederland al honderden initiatieven zijn van groepen burgers die voedsel uit de regio belangrijk vinden. Voorlopig is deze beweging nog niet zo groot dat akkerbouwers hier massaal op kunnen inspringen, maar het is wel belangrijk om deze trend goed te volgen.

Regio Zuid/Zuidwest

In de regio Zuid/Zuidwest werd in januari een regioavond gehouden met als onderwerp 'Producenten, markt en consumenten – hoe vergroten we de invloed van de producenten in de keten?'. Na een korte inleiding van regiobestuurder Joop van de Wiel over lopende NAV-zaken, hield Marc Jansen, directeur van het Centraal Bureau Levensmiddelen (CBL), een inleiding over marktverhoudingen. Hij daagde de aanwezigen uit om niet in de slachtofferrol te vallen maar juist assertief te zijn en klachten over handelspraktijken te melden bij het meldpunt wat als proef is ingesteld. Keimpe van der Heide, lid van het landelijk NAV-bestuur, hield een inleiding over versterken van de producenten in de keten en de mogelijkheden voor faire prijzen. Na de pauze ontstond er een levendige discussie in de volle zaal. Zo er al een gemeenschappelijke conclusie kan worden getrokken, dan is het dat boeren zelf meer verantwoordelijkheid moeten nemen voor hun eigen inkomen en niet te afwachtend moeten zijn in onderhandelingen. Dat dat niet voor iedereen een eenvoudige weg is werd wel duidelijk uit de voorbeelden die werden aangedragen.

Tot slot

Kader

In 2015 zijn er tien nieuwe kaderleden actief geworden. Alle werkgroepen zijn bij elkaar geweest, de Werkgroep Gewasbescherming is weer actief met drie nieuwe leden en er is een nieuwe Werkgroep Klimaat opgericht. Vanuit de werkgroepen zijn onderzoekswensen ingebracht bij de BO Akkerbouw. Bij de kaderdag in juni was een groot aantal kaderleden aanwezig. Het bestuur is blij met de actieve opstelling van het kader en is van plan om van de kaderdag een jaarlijks terugkerend evenement te maken.

PR en ledenwerving

Het NAV-bestuur streeft ernaar goed bereikbaar te zijn en snel en deskundig te reageren op actuele zaken. Ook worden regelmatig persberichten gestuurd waarin we onze visie op de actualiteit geven, zoals bij de rellen met boeren in Brussel. Een en ander heeft in 2015 geresulteerd in toegenomen zichtbaarheid van de NAV in de agrarische pers. Ook in de regionale en landelijke pers krijgen we inmiddels regelmatig een platform om onze visie toe te lichten. In december is er in het blad Akker een achtergrondartikel verschenen over de NAV.

Om mee te gaan in de moderne tijd en ook jongere leden aan te spreken, is het ledenblad vernieuwd en is er een Facebookpagina geopend. Ook de website wordt vernieuwd. Op Twitter is het aantal volgers in een jaar meer dan verdubbeld.

Er hebben zich voor het eerst in jaren een behoorlijk aantal nieuwe leden spontaan aangemeld via de website. In 2016 zal een gerichte ledenwerfcampagne hopelijk nog meer nieuwe leden brengen. De hulp van een ieder bij het werven van nieuwe leden is altijd welkom!

www.twitter.com/NAV_Akkerbouwer

www.facebook.com/Nederlandse.Akkerbouw.Vakbond